

Posudek vedoucího na diplomovou práci

Pavla Nováka: Soukromé podnikání v Československu v druhé polovině osmdesátých let. Fakulta humanitních studií UK, Praha 2023, 75 s. + 6 příloh

Předložená diplomová práce je věnována dosud nepříliš probádanému tématu soukromého podnikání v socialistickém Československu. Ačkoli v průběhu 50. let 20. století bylo soukromé podnikání v zásadě zlikvidováno, tak již od poloviny 60. let se v omezeném množství opět připouštělo. V kontextu hospodářské stagnace 80. let 20. století se soukromé podnikání v oblasti poskytování služeb dočkalo i podpory ze strany tehdejšího režimu. Tyto pionýrské doby však dosud zůstávají mimo zájem badatelů, kteří se spíše soustředují následující desetiletí. Téma diplomové práce proto považuji za nosné a aktuální.

Diplomová práce je logicky strukturována a přehledně členěna. Vedle úvodu a závěru sestává z pěti kapitol. Cíle jsou jasně a výstižně vymezeny a doplněny výzkumnými otázkami. Ocenit lze autorův přístup k tématu, které se snaží zkoumat v kontextu vývoje hospodářství i společnosti. Jádrem diplomové práce představují čtvrtá a pátá kapitola. Náplní čtvrté kapitoly jsou makroekonomické otázky, od nichž se renesance soukromého podnikání v socialistickém Československu odvíjela, a které návrat k tomuto modelu umožnily a determinovaly. Navazující pátá kapitola snoubí dobové představy o přínosu obnovy soukromého podnikání a reálné počátky průkopníků podnikání.

Pramenná základna je vhodně zvolena a odpovídá zkoumanému tématu i výzkumným otázkám. S ohledem na převažující „nezpracovanost“ tématu se diplomant musel opřít o archivní prameny. K makroekonomickým otázkám tvořily základ fondy ÚV KSČ. Jedná se o obvyklou pramennou bázi pro sledované období, které je možné dále doplňovat materiály fondů ministerstev (např. Ministerstvo vnitřního obchodu). Tyto dokumenty však zpravidla neumožňují získat reálné příklady ze zavádění opatření do praxe. Diplomant si zde zdařile poradil sondou do výkonu této agendy Městským národním výborem v Hradci Králové (fond uložen v SOkA Hradec Králové), kde se mu podařilo získat řadu velmi zajímavých reálných příkladů i oblastí, do kterých soukromí podnikatelé orientovali své aktivity. Archivní prameny jsou vhodně doplněny sondou do dobového tisku i dalších médií. Další badatelskou výzvou by bylo využití metody orální historie, která by umožnila více nahlédnout i na druhou stranu, tedy do myslí, představ a reality jednotlivých aktérů.

Celkově diplomovou práci považuji za zdařilý příspěvek k porozumění hospodářským a společenským změnám, které ve druhé polovině 80. let postupně počínaly. Závěry, ke kterým autor dopěl, jsou výstižně formulovány a mají oporu ve vlastním textu. Diplomantova zjištění

a závěry posouvají naše dosavadní poznání zkoumaného období i sledované problematiky. Drobné připomínky směřují k nepřesnému označení archivních fondů (např. fond HK – MěstNV).

Na závěr mohu konstatovat, že diplomová práce Pavla Nováka splňuje podmínky kladené na tento typ studentských prací, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení v ý b o r n ě.

V Praze 29. května 2023

Doc. PhDr. et JUDr. Jan Štemberk, Ph.D.